

Jógová terapie - komplexní nástroj pro zdraví (10. část)

TEXT EVA BERKANA, UČITEL JÓGY, INTEGRÁLNÍ JÓGA, JÓGOVÁ TERAPIE FOTO ARCHIV

Subham astu sarvadžagatam! Šťastné ať jsou všechny bytosti! Vysílejme toto přání ve vsí upřímnosti alespoň třikrát denně do všech čtyř světových stran a takto již konejme karma jógu - oddanou službu druhým bez lpění na výsledku této služby. Nezapomeňme, že tato ze srdce vyslaná modlitba se k nám navrátí, neboť platí zákon, že to, co do okolí vysíláme, také z okolí dostáváme.

Touto krátkou modlitbou můžeme zahajovat a ukončovat svoji každodenní praxi jógy. Hovořím o každodennosti, neboť pouze pravidelnou praxí lze dosáhnout řízených výsledků.

Naše praxe se samozřejmě časem může měnit a některé techniky můžeme opustit, přičemž jejich místo zaujmou jiné, pokročilejší techniky. Mnohé techniky jsou přítomny teprve přípravou na praxi, kterou skutečně chceme provádět. Takto lze chápat i hathény, jejichž téma jsem minule začala rozebírat. Připomínám, že jsme prošli přínos a důvody, proč hathény zařadit do své počínající praxe a důklad-

ně jsem rozebrala první sestavu hathén podporující brániční dech. Hathény jsou jednoduše řečeno takové pozice těla (cvičení), která podporují náš dech, a to ve specifických oblastech plic. Nyní přejdeme k druhé sestavě hathén, jež podporují dech v hrudníku.

Střední dech - (hrudní, mezižební) - madhjama pránájama

Jak název napovídá, půjde o podporu dechu v oblasti hrudníku, kde se kromě bránice vydatně zapojují mezižební svaly. Proto může někdo tento dech nazývat také mezižebním, kostálním (žebním) či hrudním dechem. Jako u předešlé

sestavy hathén i v této dýcháme pouze nosem.

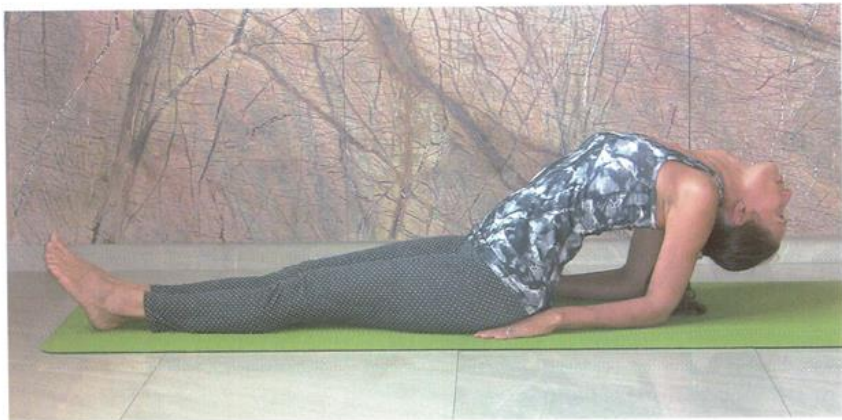
První polohou je úplná poloha zájice, tedy púrna šašásana (foto na této straně). Tato poloha umožňuje vnímat střední dech. V sedu na patách se mírně předkloníme a opřeme dlaně na zem před kolena. Zápěstí se dotýkají kolen. Lokty jsou natažené a snažíme se prohnout páteř o hlavu do mírného záklonu. V této poloze zůstaneme a dýcháme hlubokým (ovšem přirozeným) dechem nosem. Jakmile dojde k únavě, která se ohlásí nepříjemnou tenzí v zádech a v šíji, přejdeme na chvíli do klubička, v němž se uvolníme. Chvilí setrvej-

me v uvolnění a přejděme pomalu do lehu na zádech, což je výchozí poloha pro další pozice podporující střední dech.

Dalšími pozicemi stimulujícími hrudní dech jsou varianty polohy „ryby“, tedy matsjásana. Pokud máte problémy s krční páteří, jsou pro vás vhodné pozice neúplné a poloviční ryby, kdy hlava není nijak zatížena a netlačí se tedy do krčních obratlů. Lze také použít pomůcku, např. overball, který se vloží mezi lopatky. Postupně si proděme varianty polohy ryby.

První polohou je neúplná pozice ryby - *sapurna matsjásana*. Výchozí pozicí je leh na zádech, kdy jsou horní končetiny podél těla. S nádechem v lehu na zádech se zapřeme do loktů, vykleneme a zvedneme hrudník. Páteř i šíje jsou v záklonu v oblouku, kdy hlava volně visí. Dolní končetiny leží volně natažené na podložce. Jsme opřeni o celá předloktí (*foto nahoře*). Tato poloha je možná i pro lidi trpící problémy s krční páteří. Připomínám, že cvičit se dá i dynamicky, tzn. s nádechem do polohy vejít a s výdechem se ihned vrátit. Opakujte třikrát až šestkrát. Nebo setrvejte, tedy s nádechem vejít do polohy a zůstat s pozorností upřenou k dýchání. Uvědomme si, jak se hrudník s nádechem rozšiřuje do stran a s výdechem se jeho objem zmenšuje. Jakmile dojde k únavě, vraťme se s výdechem pomalu do lehu na zádech. Doporučuji navracet se pomalu, kdy hlavu nejprve nadzvedneme a od spodních úseků zad si leháme, až nakonec položíme i hlavu. Chvilí relaxujeme a uvolníme celé tělo.

Dále navazuje poloha poloviční ryby, tedy *ardha matsjásana* (*foto dole*). Poloha vypadá obdobně jako předešlá s tím rozdílem, že hlava volně nevisí v prostoru, ale temeno se opírá o podložku. Veškerá váha nemusí být v temeni, ale i v hýždích, nohou a loktech.

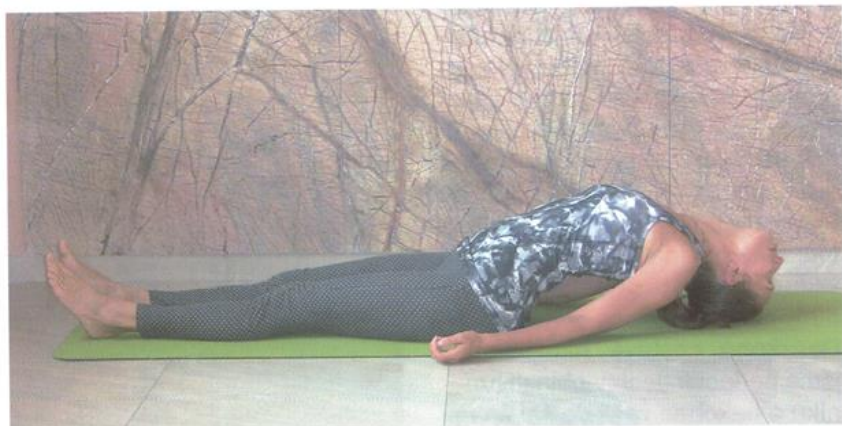

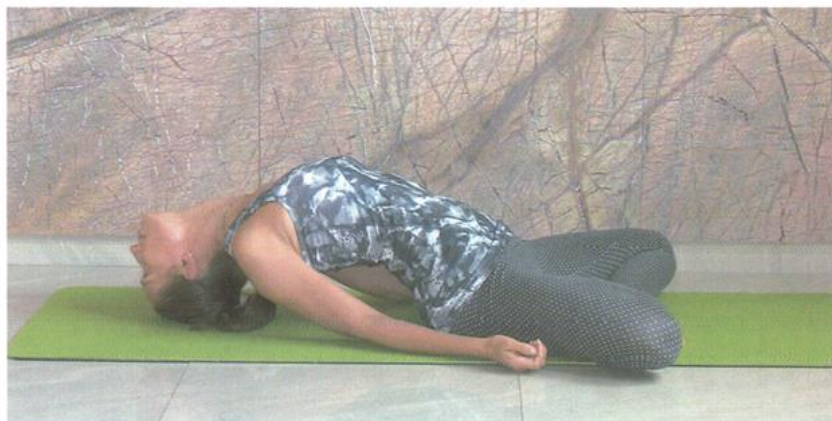
Dolní končetiny a hýždě jsou však uvolněné. Opět můžeme do polohy s pomocí loktů s nádechem vejít a ihned se s výdechem vrátit. Poté pozorujeme účinek polohy v těle. Taktéž můžeme v poloze setrávat a vnímat dech v hrudníku. S některým výdechem se pak navratíme zpět do polohy na zádech - *šavásana* a odpočíváme. Doporučený postup návratu je popsán u polohy výše.

Poslední polohou druhé sestavy hathén je úplná pozice ryby, tedy *purna matsjásana* (*foto na str. 56 vlevo nahoře*). Pozice vypadá obdobně jako poloviční ryba s tím rozdílem, že nohy jsou založené v některém ze zkřížených sedů, tzn. např. turecky sed. V lehu na zádech nejprve tedy zkřížme nohy (např. známý „turek“, *lotsový sed* nebo *siddhásana*), ruce mějme podél těla a s nádechem se opět vzepřeme o lokty a předloktí a prohneme hrudník vzad. Hlavu opřeme o temeno; buď se s výdechem navracíme, nebo setravá-

me a vnímáme dech v hrudníku. Ideálně je váha těla na hýždích, nohou a temeni a pak můžeme lokty od země nadzvednout a horní končetiny tak volně uložit na zem podél těla. Jelikož má ale mnoho lidí problémy s krční páteří nebo nemají dostatečně silné šíjové svalstvo, doporučuji ponechat lokty ve výchozí pozici a napomáhat si vzporem o lokty a nezatěžovat tak příliš hlavu, potažmo krční páteř. Snažme se o maximální uvolnění kyčlí a celé pánve, nezůstávejme strnulí. Návrat provádějme výše doporučeným způsobem, nejdříve pozvednout hlavu a postupně si od spodu zad lehat na podložku.

Nakonec setrvejme v pozici *šavásana*, tedy uvolněné v lehu na zádech a relaxujeme. Vnímejte pocity, které se v nás po praxi ásan dostávají. Vnímejte taktéž svůj dech.

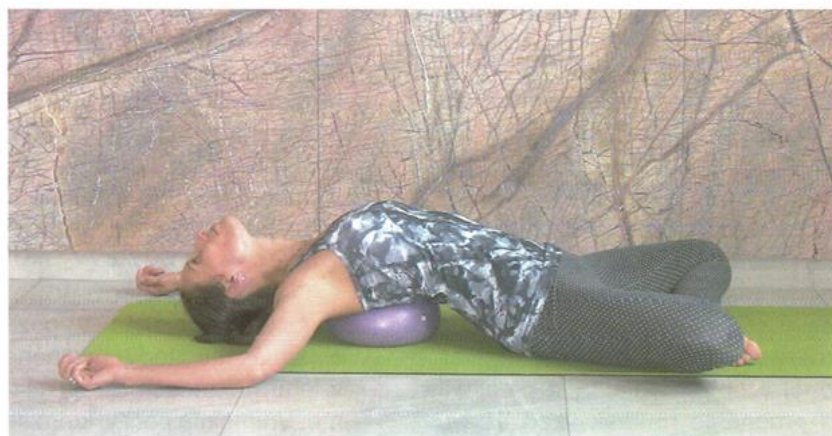

Ráda bych ještě doplnila polohu ryby s pomůckou (foto níže). Jelikož stav krčních páteří v západní civilizaci není nikterak dobrý, doporučuji využití overballu či obdobné pomůcky k vykonání pozice. Do polohy se pak vchází ze sedu s nataženými dolními končetinami nebo jsou založeny v sedu zkříženém (např. „turek“), jednou rukou vložíme overball mezi lopatky a přidržíme. Pomalu si leháme s výdechem na balon. Jakmile

(uvolněný leh na zádech), můžeme rovnou přejít po krátké relaxaci do prátjáháry. Připomínám, že téma prátjáháry, neboli odtažení smyslu od vnějšího světa, jsem „nakousla“ v minulém článku. Minule jsme prováděli cvičení sluchové. Nyní přejdeme ke cvičení hmatovému.

V uvolněném lehu na zádech (nebo v pohodlném sedu s rovnou páteří) vnímejme nejprve rozdíl

jsme o balon opření (hlava je stále zvednutá), položíme obě horní končetiny podél těla. Pak přecházíme hlavou do záklonu. Na temeno a krční páteř není vyvíjen žádný tlak, neboť náš hrudník přidržuje balon. V pozici setrvejme a prodýchávejme hrudník. Kdo by hlavou nedosáhl na podložku, odfoukne z balonu přílišné množství vzduchu nebo si pod hlavu vkládá malý polštářek.

Po druhé sestavě hathén, kdy jsme podpořili dech v oblasti hrudníku a nakonec vešli do šavásany

teplot v těle a na kůži v částech těla, která jsou pod oblečením a která jsou holá. Vnímejme proud vzduchu na odhalených částech těla a postupně rozlišujme dotek jednotlivých částí těla, která na sebe naléhají; oblast podpaží, jazyka v ústech, rtů, vnímejme horní a dolní víčka, oči pod víčky. Postupně přejdeme do nitra, vnímejme proud lymfy a krve v jejích řečištích. Nakonec vše „sbalme“ do jednoho vjemu a přesuňme do vnitřního prožitku. Vnímejme tento vnitřní prožitek.

Po nějakou dobu setrvejme v tomto vnitřním prožitku. Jakmile začne pozornost utíkat a mysl se toulat, pomalu se rozhýbejme, protáhneme a přes pravý bok s pomocí rukou se usadíme do pohodlného sedu. Pokud jsme při cvičení prátjáháry seděli, taktéž se protáhneme a zamrkejme a otevřeme oči. Stále klidně přejdeme k ukončení své praxe, vyslovme nahlas či v duchu, nebo tichým hlasem čtyřikrát: „Subham astu sarvadžagam! Šťastné ať jsou všechny bytosti!“

Mnohá cvičení jako videa, nahrávky či doporučená četba nebo filmy lze nalézt na našich webových stránkách: www.yoga-berkana.cz.

Subham astu sarvadžagam!
Šťastné ať jsou všechny bytosti!

S láskou Eva Berkana. ■

